

UDRUGA "PREVENCIJA"

Udruga za prevenciju socijalnopatološkog
ponašanja mladih »PREVENCIJA«

Grad
Nova Gradiška

Vodič za roditelje

Pripremile:

*Aleksandra Grubač,
dipl. defektolog-socijalni pedagog*

*Zdenka Španić Kekez,
prof. logoped*

● DJECA SU UVIJEK SPREMNA ZA ČUDO.

(Olga Muravyova)

Razvoj djeteta nakon rođenja odvija se kroz razvojna područja. Kako dijete raste i postaje veće, mijenjaju se djetetove sposobnosti, ali i ponašanje. U ranoj dobi razvoj je iznimno intenzivan te se iz mjeseca u mjesec prati njegov napredak.

● RAZVOJEM SPOSOBNOSTI, DIJETE USVAJA I ODREĐENE VJEŠTINE.

Ne razvijaju se sva djeca istim ritmom. Neka će djeca podjednako napredovati u svim razvojnim područjima, kod neke će biti vidljivo kako uz uredan razvoj postoji i veći napredak u pojedinim područjima, a kod neke djece uočava se kašnjenje u pojedinim i/ili u svim razvojnim područjima.

Zadatak je stručnjaka pravovremeno uočiti eventualna postojeća odstupanja. No, treba istaknuti kako roditelji i članovi djetetove obitelji, najbolje poznaju funkcioniranje djeteta u različitim životnim okolnostima te je važnost njihovog uočavanja odstupanja od iznimne važnosti.

● PRAVOVREMENOM RANOM INTERVENCIJOM U DJETINJSTVU, VEĆINA ODSUPANJA NEĆE PRERASTI U POTEŠKOĆE KOJE ĆE DJETETU PREDSTAVLJATI PROBLEM U DALJNJEM ŽIVOTU.

Kako je razvoj djeteta do treće godine života intenzivan, razvoj sposobnosti prati se po mjesecima. I naredno praćenje je u kraćim, mjesečnim vremenskim razdobljima, ali se odvija dvomjesečno, tromjesečno s tendencijom većeg vremenskog razmaka, sve do polaska u školu.

Odstupanja je važno prepoznati u što ranijem uzrastu.

Po područjima, a ovisno o starosti djeteta praćenje se odnosi na 5 razvojnih područja:

1. Briga o sebi
2. Spoznajni razvoj
3. Motorički razvoj (fina i gruba motorika)
4. Glasovno-govorni razvoj (slušanje)
5. Emocionalni i socijalni razvoj

● RAZVOJ SPOZNAJE

Spoznajni razvoj odnosi se na mentalne procese Dijete kroz aktivnost opaža promjene koje proizvodi svojom aktivnošću te na taj način stječe iskustva.

Primjeri odstupanja:

siromašan rječnik, teškoće u razumijevanju naloga i stvaranja rečenica, poremećaji artikulacije i poremećaji fluentnosti govora (mucanje, ubrzan ili usporen govor), teškoće u održavanju pažnje, teškoće vidnog i slušnog opažanja (razlikovanje oblika i položaja, razlikovanje i pamćenje glasova), izvođenje naloga i redoslijeda radnji i dr.

● EMOCIONALNO-SOCIJALNI RAZVOJ

U ovome području razvijaju se odnosi prema sebi i prema drugima.

Primjeri odstupanja:

u aktivnosti se zadržava kraće nego što to čine vršnjaci, ne traži tjelesni kontakt s roditeljima, pojavljuju se bezrazložni nastupi uznemirenosti ili smijeha, uočljivi su intervali odsutnosti, odbija kontakt očima, prisutni su stereotipni pokreti, ljulja se u ritmu, fokusira se na pojedine predmete/aktivnosti, izbjegava aktivnosti s drugom djecom i dr.

● MOTORIČKI RAZVOJ

Područje motoričkog razvoja se odnosi na razvoj fine i grube motorike.

Primjeri odstupanja:

stisnute šake, ukočene ruke/noge, prenizak ili previsok mišićni tonus, nespretnost, više se koristi jedna strana tijela, ne stoji na jednoj nozi, ne izvodi skokove, ne spušta se u čučanj, ne baca i ne hvata loptu i dr.

● GOVORNO-JEZIČNI RAZVOJ I RAZVOJ SLUŠANJA

Pokazatelji urednog govorno- jezičnog razvoja kod djeteta do 5.g.

dob	govor	sluh i razumijevanje
0 – 3 mj.	Pokazatelji urednog govorno-jezičnog razvoja kod djeteta do 5.g.	Strese se na glasne zvukove. Počinje se okretati prema izvoru zvuka. Stišava se ili se smiješi kada mu se obraća. Čini se da prepoznaje vaš glas i stišava se ako je plakalo.
4 – 6 mj.	Guguče. Vokalno pokazuje ushićenje i razočaranje. Smiješi se, smije. Grokće. Stvara zvukove grgljanja kada je sam i kad se igrate s njim.	Okreće glavu prema osobi koja govori. Reagira na promjene u tonu vašeg glasa. Primjećuje igračke koje stvaraju zvukove.
7 – 12 mj.	Brblja nizom glasova s intonacijom, ima duge i kratke skupine glasova. Služi se govornim i neplaćućim glasovima da privuče i zadrži pozornost. Oponaša razne glasove govora. Ima 1-2 riječi (tata, mama, pa-pa!)	Uživa u igri Ku-kuc (skrivanje), igrama rukama i prstima. Sluša kada mu se obraćaju. Reagira na vlastito ime i imena članova obitelji. Prepoznaje najčešće riječi za uobičajene riječ: šalica, boca, cipela...Počinje odgovarati na verbalne zahtjeve; Dođi ovamo!, Još! Sluša govor, a da mu pritom pažnju ne odvrćaju drugi zvukovi.
1 – 2 god.	Svakog mjeseca izgovara sve više riječi. Postavlja pitanja s 1-2 riječi (Gdje maca?, Što to?, Ide pa-pa) Spaja po dvije riječi u rečenicu npr. Još papa, Ne sok...	Na zahtjev pokazuje nekoliko dijelova tijela. Slijedi jednostavne upute i razumije jednostavna pitanja (Gdje je lopta? Baci loptu). Sluša jednostavne priče, pjesmice i rime.
2 – 3 god.	Ima riječi za gotovo sve pojmove. U rečenici koristi 2-3 riječi. Naviknuti slušatelji ga gotovo uvijek razumiju.	Pokazuje imenovane slike u knjizi. Razumije slike u značenju (idi-stani, u-na, gore-dolje, veliko-malo). Razumije jednostavne prijedloge. Prepoznaje dio predmeta npr. kotače od automobila. Slijedi dvije upute u nizu.
3 – 4 god.	Priča o tome što je radilo u vrtiću/ kod bake. Koristi puno rečenica s 4 i više riječi. Ljudi izvan obitelji razumiju djetetov govor. Postavlja puno pitanja s riječima „zašto?“ i „kada?“. Može imati periode netečnog govora.	Čuje vas kada ga zovete iz druge sobe. Čuje TV ili radio na istoj razini glasnoće kao i ostali. Razvija pojam broja i boje. Razumije rečenice s više pojmove npr. Stavi crveni autić ispod velikog stola. Razumije iskaze o prošlim i budućim radnjama npr. Danas popodne idemo kod.. Razumije negacije unutar složenih pitanja npr. Tko nije obuo cipele?
4 – 5 god.	Govor je tečan, glas jasan. Lako komunicira s drugom djecom i odraslima. Priča priče u kojima se pridržava teme. Služi se gramatikom kao i svi u obitelji. Većinu glasova izgovara ispravno osim: L, LJ, S, Z, C, Š, Ž, Č, Ć, DŽ, Đ, R	Pozorno sluša priče i odgovara na jednostavna pitanja vezana za priču. Uspješno komunicira s vršnjacima i odraslima. Izgovara pravilne rečenice.

Kao što je od iznimne važnosti pravovremeno uočiti eventualna odstupanja u razvoju djece, isto tako važno je i upamtiti kako svaki „znak upozorenja“ ne znači da doista postoji odstupanje u razvoju.

Obratite se stručnjacima koji će prema provedenoj procjeni utvrditi stanje psihofizičkog razvoja djeteta te vam dati daljnje upute o postupanju.

DVIJE PRIČE – DVIJE INSPIRACIJE

1.:)

U petoj godini života mojoj je djevojčici dijagnosticiran Aspergerov sindrom ili poremećaj socijalne interakcije i komunikacije. Ona sada ima deset godina i ide u četvrti razred osnovne škole gdje se školuje po redovnom programu uz individualizirane postupke (to znači npr. da bi joj zadaci u pisanoj formi trebali biti „razlomljeni“ na korake budući se autisti gube u detaljima pa često ne stignu riješiti sve do kraja u zadanom vremenu ili barem produžiti vrijeme rada). Izrazito je komunikativna i empatična, neoštećenog intelekta pa se zapravo taj njezin autizam ni ne primijeti na prvu loptu, često ni na drugu... Ali nije bilo lako čuti: „Ma da, to je autizam.“ OK, čula sam ja za to, ali... Pogotovo jer nakon toga ide par uopćenih uputa te preporuka za logopeda i defektologa i to je sve.

Prije same dijagnoze, ja nisam ništa primijetila odnosno detektirala kao problematično. Dijete priča na engleskom? Pa super, trebat će joj engleski! Ne sluša me? Nismo u vojsci! Ima tantrume? Evo ja sad stvarno ne znam postoji li igdje racionalno dijete koje će ti, a nakon što mu lijepo objasniš zašto nešto ne može dobiti, reći: „Hej, nisam nikada na to gledala iz te perspektive. Baš ti hvala što si mi otvorila oči!“ Pa ne žele li sva djeca sve i odmah?

Danas su tantrumi, ignoriranje i neposluh (onaj tvrdoglavi) stvar prošlosti, ali je u odgoj trebalo uložiti puno samodiscipline i dosljednosti (ljubav se podrazumijeva). I nije gotovo. Evo, moje dijete nema problema s usvajanjem eksplicitnih društvenih pravila i normi (npr. nije lijepo lagati), ali ima problem s onim implicitnim, koji se podrazumijevaju (npr. ponekad su bile laži neizbježne) pa bez problema glasno veli da je slon u sobi dok se mi svi, kao društvo, pravimo da ga ne vidimo.

Problem je i hrvatski jezik zato što ga usvaja kao strani jezik, a svi školski predmeti su, osim engleskog jezika, na hrvatskom. Ali nije to kraj svijeta. Ja radim sa skraćanim radnim vremenom pa joj mogu pomoći kada zapne, a to se uglavnom svodi na objašnjavanje koncepata, traženje primjera i razgovor. Razgovaramo puno (autizam nije tabu tema u našoj kući), provodimo vrijeme vani što je više moguće iz svih onih dobrih razloga, ali i kako bi komunicirala što s malima, što s velikima jer joj je

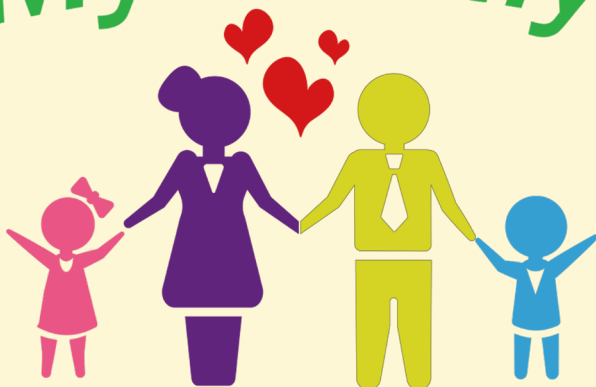
to terapija. Ima nevjerojatno pamćenje, oko za detaljne, smisla za pokret, moć percepcije...

Za kraj želim naglasiti da je moje dijete jako napredovalo zahvaljujući ranom dijagnosticiranju i svemu što ono donosi.

P.S.

Baš sam jutros nazvala Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet da napravim novi termin za ADOS, a koji je već napravljen u njezinoj petoj godini te još dva puta u međuvremenu iako taj prvi vrijedi za cijeli život jer u rujnu treba podnijeti novi nalaz za kontrolno vještačenje u svrhu produženja prava na rad sa skraćenim radnim vremenom pri Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju itd., a koji ne smije biti stariji od šest mjeseci. Zvuči poznato?

♥ *My Family* ♥

2.:)

Dijagnozu djeteta doznali smo odmah po rođenju. Isti dan je operirana, a iduću operaciju je imala s tri tjedna starosti. Sretni smo jer se dobro oporavila. Po izlasku iz bolnice nastavljeno je interdisciplinarno liječenje doktora nefrologa, gastroenterologa, ortopeda, kirurga, neurokirurga, fizijataru, neuropedijatra uz veliku podršku i pomoć pedijatrice.

Danas je kćerka četverogodišnjakinja. Iza nje su brojne operacije i svakodnevne fizikalne terapije. Kreće se pomoću invalidskih kolica. Svaki tjedan vježba Vojta terapiju u Zlatnom Cekinu, dva puta godišnje odlazi na terapije na Goljak i jedan puta godišnje na rehabilitaciju u toplice.

Drugu godinu za redom s veseljem pohađa Dječji vrtić Maslačak. Voli tete, asistenticu i prijatelje koje roditelji i tete divno uče da pomažu našoj kćerkici. Rado ide na Brain gym radionice udruge „Prevenција“ i aktivnosti u Gradskoj knjižnici Nova Gradiška. Odgajamo je da čuva slavonske običaje i članica je KKKU „Trenk“. Sretni smo jer smo okruženi divnim ljudima od članova naše obitelji do djelatnika spomenutih ustanova i udruga s kojima nam je uvijek lijepo i uz koje naša kćerka dobro napreduje.

UDRUGA "PREVENCIJA"

Udruga za prevenciju socijalnopatološkog
ponašanja mladih »PREVENCIJA«

Grad
Nova Gradiška

Brošura je tiskana uz finansijsku podršku Grada Nova Gradiška po Pozivu za financiranje projekata i programa organizacija civilnoga društva s područja Grada Nova Gradiška.

Sadržaj brošure isključiva je odgovornost Udruge za prevenciju socijalnopatološkog ponašanja mladih „PREVENCIJA“.